

УДК 37.013.2:001.891(045)

Тягур В. М.
кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти
та освітнього менеджменту,
Мукачівський державний університет
Лешко Х. Ю.
здобувач вищої освіти,
спеціальність 013 «Початкова освіта» ОС «Магістр»,
Мукачівський державний університет

ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

У статті порушується проблема педагогічної творчості вчителя початкових класів. На основі аналізу наукової літератури визначено стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії і практиці; окреслено роль педагогічної творчості у фаховому становленні вчителя; розкрито погляди науковців на сутність та зміст педагогічної творчості.

Ключові слова: *творчість, творча діяльність, педагогічна творчість, вчитель початкових класів.*

The article raises the issue of pedagogical creativity of primary school teachers. Based on the analysis of the scientific literature, the state of the researched problem in pedagogical theory and practice is determined; the role of pedagogical creativity in the professional development of a teacher is outlined; the views of scientists on the essence and content of pedagogical creativity are revealed.

Key words: *creativity, creative activity, pedagogical creativity, primary school teacher.*

Сучасне суспільство потребує творчого вчителя, здатного до прийняття нових ідей, нестандартних рішень, активної участі в інноваційних процесах. Концепція «Нова українська школа», Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Національна доктрина розвитку освіти в Україні висвітлюють основні вимоги до педагогічних кадрів та рівня їхньої підготовки. Зокрема, у Державній програмі «Вчитель» наголошується на необхідності формування

професіоналізму вчителя, його педагогічної творчості відповідно до потреб сучасної практики і динамічних змін, що відбуваються в країні та світі.

Сучасний учитель початкових класів у нових умовах організації освітнього процесу покликаний експериментувати, здійснювати творчий пошук ефективних, нестандартних підходів до вирішення педагогічних проблем, уміти впроваджувати новітні технології навчання, оригінальні педагогічні ідеї, інноваційні методи, прийоми і форми організації освітнього процесу. Подібний підхід вимагає розв'язання проблеми формування педагогічної творчості вчителя, його здатності навчатися протягом усього життя, прагнути до самовдосконалення, бути кваліфікованим працівником відповідного рівня і профілю, компетентним, відповідальним, що вільно володіє професією.

Аналіз сутності і змісту педагогічної творчості в науковій літературі засвідчив, що означена проблема не є новою. Вагома частка у розробці питання педагогічної творчості належить працям І. Зязюна, А. Макаренка, В. Семиченко, С. Сисоєвої, В. Сухомлинського, Н. Тарасевич та ін. Зокрема, визначенням сутності та змісту педагогічної творчості займалися Є. Барбіна, О. Дубасенюк, І. Зязюн, Н. Кузьміна, Н. Кухарев, С. Сисоєва. Структуру педагогічної творчості вивчали В. Кан-Калик, Д. Крамущенко, І. Кривонос. Загальнопедагогічні засади проблеми формування педагогічної творчості вчителя у своїх працях досліджували П. Астахов, Ю. Бабанський, Н. Ничкало, О. Савченко та ін.

Мета статті – на основі аналізу психолого-педагогічної літератури уточнити сутність та зміст поняття «педагогічна творчість вчителя початкових класів».

Педагогічна творчість займає особливе місце серед різних видів творчості, оскільки саме вона визначає вектори динамічного розвитку всіх творчих процесів людства. Носієм педагогічної творчості є вчитель, який стоїть біля витоків розвитку особистості кожної людини. Саме вчитель значною мірою супроводжує і надихає творчий розвиток людини у найбільш сензитивні до педагогічного впливу періоди її життя.

Метою і результатом педагогічної творчості є творчий розвиток учнів, який передбачає поступове формування в дітей здатності до творчості – інтегральної якості особистості, що об'єднує спрямованість і мотиви, творчі уміння й психічні процеси, характерологічні якості особистості, які забезпечують людині успіх у творчості та піднімають діяльність людини до творчого рівня.

В. Сухомлинський наголошував, що робота вчителя – це творчість, а не буденне заштовхування в дітей знань. Покликання педагога він бачив у тому,

щоб дитина вчилася не заради оцінки, а пізнавала потяг до знань, до чогось нового, до творчості. Він підкреслював, що справжній учитель-майстер не може жити без творчості, повторюючи одне й те саме все своє життя. Тільки творчий учитель може розвинути творчі можливості і здібності в дітей [4].

У сучасній психолого-педагогічній літературі поняття «педагогічна творчість» тлумачиться вкрай неоднозначно. Його визначають як педагогіку творчості; як особливу галузь педагогічної науки, що спрямована на виявлення закономірностей формування творчої особистості; як пошук учителем нових розв'язків у постановці нових завдань, застосування нестандартних прийомів діяльності тощо.

Так, Л. Туріщева розглядає поняття педагогіки творчості як науки про педагогічну систему двох діалектично зумовлених видів людської діяльності: педагогічного виховання та самовиховання особистості в різних видах творчої діяльності та спілкування з метою всебічного та гармонійного розвитку творчих здібностей як окремої особистості, так і творчих колективів [5, с. 27].

Н. Сафонова визначає педагогіку творчості як особливу галузь педагогічної науки, яка займається виявленням закономірностей формування творчої особистості [2, с. 11].

Педагогічна творчість – пошук учителем нових розв'язань у постановці нових завдань, застосуванні нестандартних прийомів діяльності; здатність передбачати, емоційно переживати й оптимально вирішувати завдяки творчій уяві завжди своєрідні проблемні ситуації шкільного життя, проектувати розвиток особистості учня, передбачати становлення та подальший розвиток, на, пошук учителем нових розв'язань у постановці нових завдань, застосуванні нестандартних прийомів діяльності; здатність передбачати, емоційно переживати й оптимально вирішувати завдяки творчій уяві завжди своєрідні проблемні ситуації шкільного життя, проектувати розвиток особистості учня, передбачати становлення та подальший розвиток, навіть, найнепомітніших позитивних паростків у дитячій психіці (Л. Рувинський).

В українському педагогічному словнику за редакцією С. Гончаренка зазначається: «Творчість педагогічна – це оригінальний і високоефективний підхід учителя до навчально-виховних завдань, збагачення теорії і практики виховання й навчання» [1, с. 234].

На переконання С. Сисоєвої, педагогічна творчість – це особистісно-орієнтована розвивальна взаємодія суб'єктів освітнього процесу (вчителя і учня), зумовлена специфікою психолого-педагогічних взаємовідносин між ними і спрямована на формування творчої особистості учня та підвищення рівня творчої педагогічної діяльності вчителя [3, с. 95]. У наукових доробках

дослідниці зазначається, що специфіка педагогічної творчості вчителя, її відмінність від інших видів творчої діяльності полягає в тому, що об'єктом педагогічної творчості є особистість дитини, а результатом – формування цієї особистості; на педагогічну творчість впливають фактори, які важко прогнозувати; вона потребує вміння керувати своїм творчим самопочуттям; творча діяльність педагога завжди обмежена часом і потребує від учителя вміння оперативно приймати рішення [3].

Здатність вчителя до педагогічної творчості характеризується високим рівнем педагогічної креативності, володіння предметом, який викладається, а також набутими психолого-педагогічними знаннями, вміннями та навичками, які забезпечують ефективність його взаємодії з учнями щодо розвитку їхніх творчих можливостей в освітньому процесі початкової школи.

Найважливішими характеристиками педагогічної творчості є: високий рівень соціальної і моральної свідомості; пошуково-перетворюючий стиль мислення; розвинені інтелектуально-логічні здібності (вміння аналізувати, обґрунтовувати, пояснювати, виділяти головне тощо); проблемне бачення; творча фантазія, розвинута уява; специфічні особистісні якості (любов до дітей; безкорисність; сміливість; цілеспрямованість; допитливість; самостійність; наполегливість; ентузіазм); специфічні мотиви (необхідність реалізувати своє «Я»; бажання бути визнаним; творчий інтерес; захопленість творчим процесом, своєю працею; прагнення досягти найбільшої результативності в конкретних умовах своєї педагогічної праці); комунікативні здібності; здатність до самоуправління; високий рівень загальної культури [5].

Таким чином, у психолого-педагогічній літературі на сьогоднішній день існують різні характеристики поняття «педагогічна творчість», але немає єдиного визначення, яке точно і повно розкриває його зміст і сутність. Узагальнення вітчизняного досвіду дає можливість визначити педагогічну творчість як діяльність вчителя зі створення якісно нового, що вирізняється неповторністю та оригінальністю. Основним критерієм ефективності педагогічної творчості вчителя є її результативність, під чим розуміється забезпечення позитивної динаміки формування творчої особистості учня і підвищення рівня творчої педагогічної діяльності самого вчителя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник / С. У. Гончаренко. – Рівне: Волинські обереги, 2011. – 552 с.
2. Сафонова Н. Творчий педагог – фундатор формування творчої особистості / Н. Сафонова // Рідна школа. – 2013. – № 2. – С. 10–14.

3. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: підручник / С. О. Сисоєва. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с.
4. Сухомлинський В. О. Допомога вчителю в удосконаленні педагогічної майстерності. Вибр. твори: в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1977. – Т. 4. – 643 с.
5. Туріщева Л. В. Творчість у педагогічній діяльності / Л. В. Туріщева. – Х.: Вид.гр. «Основа», 2010. – 128 с.

УДК 373.3.091.3:004]:37.016:745/749(045)

Тягур В. М.
кандидат педагогічних наук, старший викладач,
кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти
та освітнього менеджменту,
Мукачівський державний університет
Петьовка А. В.
здобувач вищої освіти,
спеціальність 013 «Початкова освіта» ОС «Магістр»,
Мукачівський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті порушено проблему введення в освітній процес початкової школи інноваційних технологій навчання. Авторами акцентовано увагу на застосуванні на уроках трудового навчання проектної, ігрової, інтерактивної технологій; окреслено теоретичні та практичні аспекти їх використання в освітньому середовищі нової української школи.

Ключові слова: *інноваційні технології навчання, здобувачі початкової освіти, проектна технологія, інтерактивна технологія, ігрові технології навчання.*

The article raises the issue of introducing innovative learning technologies into the educational process of primary school. The authors focus on the use of design, game, interactive technologies in the Design and Technology lessons; theoretical and practical aspects of their use are outlined in the educational environment of the new Ukrainian school.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>